

in paulum comprehendentes, & accusantes eum tamquam Civitatis perturbatorem...

66. respondeo minime: nam ut dicitur in Textu: Illa puellam magnum quod stum praestabat...

Theoph. puellam demone correptam esse ut quod stum faceret. Vide illos ne demonem quidem curantes...

67. Ait D. Joan. Apocalyp. 13. n. 11. quod vidit Bestiam ascendentem de mari...

Ob lucrum homines adorant diabolum, & bestiam. Rupert. Quomodo saltem impii dicuntur adorare Diabolum...

68. Venit Christus in regione Gerasenorum, in qua erat duo homines habentes demonia habitantes...

Ob amorem temporalium hominum hunc hunc autem executores ab hominibus abierunt in porcos...

Luc. 18. Jesus dedit occasionem, ut suos porcos amitterent & isti magis volebant habere demones...

D. Bonavent. Caetan. ut notat D. Bonaventura in cap. 8. Luc. n. 37. & ideo ait in presenti Cajetan...

corum videntes magis timerunt augmentum damni rerum temporalium, quam concupierint augmentum salutis spiritualis...

dixerunt impii ad Jeremiam. 44. n. 17. Quod non facient, nec audiet verba ejus...

Afor. 16. n. 22. Et cucurrit plebs adversus eos, & Magistratus scissis tunicis eorum, jusserunt eos virgis caedi.

CVM EXPOSITIONE V. Usque ad Vers. 26.

Vers. 22. ET cucurrit plebs adversus eos. Arab. Exerit se turba populi, quae facile ab aliis commovetur...

Vers. 23. Et cum multas plagas ei imposuissent. Syriac. Cumque multum flagellasset, de his verberibus Pauli multa dicit praeclear D. Chrysol.

Vers. 24. Misi eos in interiorum carcerem. Syriac. Eos conclusi in locum intimum carceris, & ut magis essent custoditi...

Syriac. Adstrinxit trabi. Ethiopic. Firmavit pedes eorum in ligno...

73. Vers. 25. Media autem nocte Paulus, & Silas orantes, Syrus, Precabantur, & glorificabant Deum...

74. Arab. Repente terramotus iste videtur non solum fuisse in carcere, sed etiam in magna parte Urbis...

QUAESTIO X.

Quare cum semper Paulus in oratione versatur, ac contemplatione Dei, insigniter sit mentio de eius oratione in carcere media nocte.

75. Apostolus paulus semper versabatur in pura ac mera contemplatione dei, unde frequenter dicebat se suos discipulos semper habere in suis orationibus...

76. Respondeo primo ex b. Chrysol. homil. 1. ad illud, Utere modi sic ait, In ligno erant pedes...

77. Secundo maxime ad rem; Etsi semper Paulus oraverit, tamen haec oratio exiit valde efficax, & multorum miraculorum operatrix...

D. Ambr. Non oriose Paulus, & Silas trasi in Carcerem, cum in nervo pedes haberent, media tamen nocte surgebant...

78. Luc. 11. Christus D. ut altum, & sublimem orandi modum doceret, nobis proposuit parabolam...

media nocte, & dicit illi: amice commoda mihi tres panes. Cur iste introducitur petens media nocte...

Tres illi Sancti pueri Sidrach, Misach, & Abdenago colligati mittuntur in fornacem ardentem; & cum ad ostium fornacis accederet Nabuchodonosor admirandus exclamat...

QUAESTIO XI.

Quare cum in carcere solvantur Pauli, & Sila catena, solvantur etiam aliorum vincitorum?

In carcerantur Apostoli, venit Angelus eduxit eos de custodia, Act. 5. n. 19. Caeteris vinculis manentibus in carcere...

Tenetur Paulus cum vinculis in carcere, solvantur vincula illius, omniumque alligatorum, magna, & sublimis excellentia vinculorum Pauli...

Vincula Pauli altissime adumbrant. D.Chryso. 82. Philip. pent. 1.

Vincula Pauli gloria resurrectione.

D.Chryso. 83. Ad Phil.

Vincula Pauli fortissima ad imperandum. D.Chryso. 84. Ansel.

Christi, ut eleganter ponderat d. Chryso. homil. 8 ad Ephesubi sic ait, Vide naturam vinculorum vincula solventium. Nam quemadmodum mortem interemit mors Domini, ita ligatos solverunt vincula Pauli carceremque concusserunt, januas illius aperuerunt.

Cum Paulus esset vinculis ligatus Romæ scribit ad Philipp. 1. n. 13. Scire vos autem volo fratres, quia qua circa me sunt magis ad profectum venerunt Evangelii, ita ut vincula mea manifesta fierent in Christo. Et in quo ejus vincula manifesta sunt ad profectum Evangelii, ipse statim expleat, dicens, Pueri de fratribus in Domino confidentes in vinculis meis abundantius audirent sine timore verbum Dei loqui, Paulus multa edidit miracula, mortuos suscitavit, infirmos sanavit, Dæmones expulit, quibus magnam gentium multitudinem ad fidem convertit. At vero Plures de fratribus in Domino confidentes in vinculis meis, Videntes meam constantiam, patientiam, libertatem cum fructu meæ orationis confidentiam, ac animos resumpserant, seu ut legit Vatablus, Fretis vinculis meis, ut sine ullo timore prædicarent. Verbum dei. Pulchre d. Chryso. hom. 5. in Job inquit, Vides vinculorum fortitudinem magis quam resurrectione mortuorum esse gloriosam.

Scribit Paulus ad suam discipulum Philemonem cujus servus Onesimus factus quodam furto fugies Romam incidit in Paulum, qui erat in vinculis, à quo cum esset baptizatus, ei dat paulus hanc epist. ad Philemonem, ut servum in suam gratiam recipiat condonato furto, & ut hoc ei persuaderet, atque ad pristinam illum conciliaret amicitiam, multa poterat Apostolus in medium adducere, nullo tamen alio titulo suas preces adornat, nisi suis vinculis vers. 1. Paulus vinculis Jesu Christi & iterum n. 9. Obsecro ut Paulus senex nunc, & vinculis Jesu, quater de suis vinculis mentionem facit n. 10 & 13, ut Philemonem flectat, & ut postulat annuatim sed tantum ei objicit suos labores, ac vincula Jesu. d. Chryso. ibi homil. 2. inquit, Quod omnibus iustis, potentiusque persuadet, quoniam vinculis Jesu eg, valent enim preces alumna patientia D. Anselm. Rogatus pro Onesimo talis rogare debui, qui post se invenire merito suorum cruciatuum Philemonem ad misericordiam flectere.

Act. 16. n. 27. Expergestus autem custos carceris, & videns januas apertas carceris, evaginato gladio volebat se interficere, existimans fugisse victos.

Versiones. CUM EXPOSITIONE VI. Usque ad Vers. 34.

84. Syriac. Arabic.

Aethiop. Lyran. Carthuf.

85. Ocum. 1. Cor. 1.

86. Ver. 29.

Syriac. Pagnin.

Vers. 27. Expergestus, seu ut habet Syriac. Excitatus à somno ingenti terræmotu, Evaginato gladio volebat se ipsum interimere. Arab. Animo perimendi se ipsum. Aethiop. Transfigere se ob devinctos fugatos, ne aliqua infami morte puniretur, ut notant Lyran. & Carthuf. Volebat se ipsum interficere, ut Barbarus nondum in lege Christi renatus. Oecumen. existimat hunc carceris custodem esse Stephanum in cujus domo se Paulus baptizatum dicit 1. Cor. n. 16. quam inter primas Achaia commemorat Ibid. cap. ult. n. 15. Sed his adversatur, quod hæc gesta sunt Philippis in Macedonia, non in Achaia.

Vers. 28. Clamavit Paulus, sciens per Spiritum S. quod ipse intentabat se ipsum interimere. Vers. 29. Petitque lumine, erat namque media nocte. Ingressus. Syriac. Pagnin. Profiliit ob magnam sollicitudinem

tudinem sui muneris, an adessent omnes victi. Procidit Paulo, & Sila ad pedes. Arabic. Adorans, eorum divinam virtutem recognoscens, tum quia poterant effugere, & noluerunt; tum quia Paulus eum avertit à tanto malo ne se ipsum interficeret cognovit etiam per internam motionem terræmotum factum ob paulum, & Silam.

Vers. 30. Producent eos foras Clarius, Arabicus. Educens eos extra carcerem. Ecce conversio, & illuminationis custodis propter terræmotum, & alias virtutes pauli, ac Silæ, & statim eos venerans educit extra carcerem judicans tantos viros indignos esse carcere, & vinculis, indeque ab eis postulat, ut illuminetur in via salutis, animæ suæ.

Vers. 31. Credi in Dominum Jesum, quia hoc est præcipuum caput nostræ fidei, à quo cetera credenda dimanant, & ei objicit nomen Jesu, ut virtute hujus sanctissimi nominis magis illuminaretur.

Vers. 32. Et loquati sunt ei verbum. Eos catechizando, & in Mysteriis fidei intruendo. Vers. 33. Lavit plagas eorum. Syriac. Lavit vibices eorum, quos contraxerant ex verberibus inflictis. Et baptizatus est ipse, & omnis domus ejus continuo, inquit Chryso. & omnes, qui ad eum pertinebant, ad exemplum capitis membra componuntur.

Vers. 34. Apposuit eis mensam. Nam tota præterita die nihil manducaverant, & erant jejuni; tot & tantis obsequiis voluit bonus homo ostendere suam gratitudinem erga Apostolos ob tot beneficia accepta, quia ipsum, & totam ejus familiam illuminavit. Latatus est. Dona cælestia hoc secum afferat. Latatus justus in Domino, & consistunt memoria sanctificationis ejus. Plal. 97. n. 22.

QUÆSTIO XII.

Quare cum janua Carceris sint aperta, Paulus tamen, & Silas non egrediuntur?

Bene agnoverant paulus, & Silas, quod facto terræmotu propter ipsos janua carceris aperte erant, cur adhuc permanent in carcere? O vigens, & magna pauli Charitas! prævidebat enim quod si ipse cum suo socio exiret, custos carceris evaginato gladio se ipsum interfecurus esset, ut intendit supra vers. 27. & Baptismi lavastrum, cum sua familia non esset suscepturus, & pro illius spirituali, ac corporali salute eligit paulus squalores atque angustias Carceris, ne deficeret in charitate.

Secunda ratio literalis est, paulus, & Silas non exeunt, ut pote qui voluerunt, ut Magistratus veniret ipsos, à carcere solveret eorum innocentiam injustamque comprehensionem testificans, ut patet infra vers. 37. & 38. dixerunt Apostoli ipsi scilicet Magistratui, Veniant, & ipsi nos ejiciant, ne ex tali comprehensione aliqua labis nota contra Evangelicam prædicationem contraheretur.

Tertio; & maxime notandum, quod tam tres pueri in fornace Babylonica, quam paulus, & Silas in præsentem non egrediuntur de camino ignis, ac carcere, nisi iusti, ac vocati. ut præclare advertit D. Chryso. hom. 8. in epist. ad ephesubi sic ait, Quemadmodum itaq; carcer est Paulus non egrediebatur, etiam si potuisset, donec qui illum conjecerat ipsum evocaret, & educeretur. Ita hi tres pueri caminum egressi non sunt donec qui iniecerat egredi quoque jussisset, quid hic dicemus? Videlicet in actionibus laborari festinemus. Expede ultima verba, nec paulus, nec tres pueri exeunt, cū carcer esset apertus paulo & Silæ in magnum nostrum documentum, quod nulla in dultria ac prætutu intendas te expedire à laboribus, ac periculis, quæ pro Deo tibi contingunt, expecta quia longanimis Deus illis dabit finem.

Arabie

87. Arabic.

88. Jესus nomen illuminans.

89. Vers. 33. Syriac. d. Chryso.

90. Gratificanda. beneficia.

91. Paulus magis intendebat bonum proximi quam suum

92. Rariolite. ralis.

93. d. Chryso. Deus noster laboribus dat finem.

Ait

Mal. 12. 94.

Laboris justorum suam habent, & bene. Rupert.

95. Apoc. 17. Rupert.

96. Job. 1.

Menus divina sanat. non vulnerat. d. Ambros.

Ait Regius Vates Psalm. 124. n. 3. Non relinquet Dominus virum peccatorum super sortem justorum, ut non extendant iusti ad iniquitatem manus suas. Dicitur quod Dominus sua alta providentia non permittet, nec relinquet iustos vexari à tyrannis sua crudeli virga? sed pro modo hoc dicitur, cum videamus multoties iustos dire, ac inhumaniter à peccatoribus molestari atque affligi, recte tamen adverte; non dicitur quod non erit virga, sed non relinquetur virga afflictionis, sed si obverit: non diu permanebit, sed cito transibit, & evanescet, ut deprecanti non sit necessarium extendere manus pro earum extinctione, sed deus ut optimus pater cito occurrat, & auferat omnem tribulationem, & languorem Rupertus. lib. 7. de gloria, & honore filii hominis ait, Quid est non relinquet, nisi diu durare non permittet? Recordamini primum, ac novissimum, quicumque virgam suam, id est potentiam suam eleverunt super sortem justorum ad affligendos eos, qui a vitam æternam prædestinati sum non diu durarunt. Nolite timere, quia non tandiu durabit virga hæc ut necessaria extendat iusti, quasi auxilio destituti ad iniquitatem manuum suam, sed cito frangeatur, & in ignem mittetur, ut ardeat.

De execrabili, ac abominabili Antichristo dicitur Apoc. 27. n. 10. Cum venerit oportet illum breve tempus munere. Ad quæ verba merito ait Rupertus lib. 10. in apoc. Terret nos magnitudine adversitatis, & resoret de brevitate temporis. Si mala, temporalia irruunt in iustos magnū est levamen, quod in multum tempus non perfitit, sed breviter transibit. Satanas vehementer omni conatu intendens perdere ob. 2. n. 5. Dicebat ad Dominum. Mitte manum tuam, & tange os ejus, & carnem, & tunc videbis, quid in faciem benedicat tibi. Sua se malitia dicitur Satanas, ac stultitiam indicat in eo quod petit, quod Job manu Dei afficiatur, quid stultius. manus secum importat omne levamen, bonum ac consolationem d. Ambros. in pl. 36. ait, Diaboli suo sermone deceptus est, qui dixit, Mitte manum tuam in eum, & videamus si in faciem te non benedicat? Misit dominus manum suam, & confirmatus est Job cepit benedicere, qui maledicere credebatur, sanat enim iustos cum tangit manus divina non vulnerat.

Act. 16. n. 35. Et cum dies factus esset miserunt Magistratus lictores dicentes, dimitte homines illos.

Versiones. CUM EXPOSITIONE II. à Vers. 5. Usque ad 12.

97. Arabic.

Syriac. Alii qui Codices.

98. Arabic.

Marc. 5.

Vers. 35. Cum dies factus esset, ut habet Arabic. Cum illuxisset Dies. Conveniens Magistratus maturo consilio rejicientes, & retractantes præcipuam sententiam, tum quia fuerat sine ullo fundamento contra homines beneficos expellentes dæmones ab urbe, tum quia erant perterriti terræmotu facto, vel fama volante de his, quæ gesta erant in carcere Miserunt lictores. Syriac. Miserunt eos, qui fasces ferebant. Aliqui Codices apud Lorinum sic habent, Convenerunt Magistratus in idipsum in forum sive consilium, & memores terræmotum factum tremuerunt, ac miserunt lictores. Vers. 36. Nuntiavit Custos. Arabic. Quod misissent duces ad dimissionem vestram. Et dixit custos Carceris, Ite in pace, quæ erat quædam salutationis forma valde communis apud hebræos, quæ etiam usus est Christus D. frequenter, Marc. 5. num. 34.

Luc. 7. n. 50 & c. 8. n. 48. Marth. 8. n. 13; Joan. 4. n. 50. Luc. 7. Marth. 8. Joan. 4. 99. Syriac. Arabie. Noxa expertes, Aethiopic. Non habentes nos crimen.

Indamnatos d. Chryso. Indicta causa Homines Romanos, quos flagellare magnum crimen erat legibus id prohibentibus, scilicet Publicola, Porcia Sempronia, unde ait Cicero Act. 7. in Verrem, Facinus est vinciri Civem Romanum, scelus verberari. Unde merito deposcit. n. paulus, ut publicam, & injustam ignominiam detegant publica, & justa retractione; hoc facit Paulus non propter se, sed propter deum, ac Evangelium, ne ad adversariis aliqua infamiae nota spargeretur, & ita non vult de carcere, exire Et cur ante flagellationem non allegavit se esse Civem Romanum, ut postea fecit, quia fortassis tunc ita erant ira, ac indignatione obcecati, ut nullius essent rationis capaces.

Vers. 38. Et ipsi nos ejiciant. Postquam paulus cum suo socio comedit in domo custodis carceris cum ipso redierunt ad carcerem à quo noluerunt exire, nisi ut ipse Magistratus veniret, exhibenque testimonium de eorum innocentia eos solveret.

Timuerunt audire, quod Romani essent. Sibi consulentes timuerunt, ne pœnas solverent ob manus in Cives Romanos injectas contra eorum jus, & immunitates; & unde crediderunt eos Cives Romanos esse; forte aderant aliqui, qui Paulum agnovissent, vel eorum probitas, virtus, ac modestia loquendi faciebatur eorum verba satis credibilia, & vera.

Vers. 39. Ecce sublimis, & alta virtutis excellentia, ut faciat suos iudices sibi humiliari, & valde submisit veniam deprecans, ut notant Carthuf. & Ganæus. Addit D. Chryso. Quod accedentes ad carcerem rogaverunt eos, ut egredierentur dicentes, ignoravimus statum vestrum, quod estis iusti, educentes rogaverunt eos dicentes ex hac Civitate egredimini, ac sorte rursus convertantur in vos, & vociferentur contra vos.

Vers. 40. Introierunt ad Lydiam purpuratam, de qua supra vers. 14. Vitis fratribus Timotheo, scilicet ac luca, ac aliis forte, & consolati sunt eos sua presentia at multis mirabilibus, terre motu, & multis, quæ facta sunt circa eos Chryso. ac alii legunt Exhortati sunt eos, ut fortiter agerent pro Evangelio ne timeret pericula, & contrarietates, quia deus eos liberabit sicut ipsos custodivit, & salvos fecit.

CAPUT XVII.

1. Cum autem perambulasset Amphipolim, & Apolloniam, venerunt Thessalonicam, ubi erat Synagoga Judæorum, 2. Secundum consuetudinem autem Paulus introivit ad eos, & per Sabbatharia diserebat eis de Scripturis. 3. Adaperiens, & insinuans, quia Christum oportuit pati, & resurgere a mortuis, & quia hic est Jesus Christus, quem ego annuntio vobis. 4. Et quidam ex eis crediderunt, & adjamti sunt Paulo, & Sila, & de colentibus gentilibus multitududo magna, & mulieres nobiles non paucæ. 5. Zelantes autem Iudei, assumensque de vulgo viros quosdam multos, & turba facta concitaverunt Civitatem, & assistentes domui Jasonis querebant eos producere in populum. 6. Et cum non invenissent eos, traherant Jasonem, & quosdam fratres ad Principes Civitatis, clamantes.

100. d. Chryso. Leges. Cicero. Ho no ferens ira, odio non est sapax rationis.

101. Probitas vita facit verba credibilia.

103. Carthuf. Ganæus. d. Chryso.